

requirements for a specialist as a socio-economically active personality are highlighted. The emphasis on socially significant functions of an engineer as a creator and leader, organizer of production and carrier of cultural values is made. The importance of motivating professional self-realization as a way to meet the basic and higher needs of the individual is emphasized.

The general goal and key tasks of future engineers training aimed at solving the problem of staffing the implementation of the strategy of neo-industrialization of the domestic economy, taking into account the features of the socio-economic system of Ukraine at the present stage of its development is determined.

Keywords: *engineering activity, high-tech science-intensive products, professional-important qualities, socially significant functions of engineer, professional self-realization.*

УДК 376-056.45(569.4)

doi: [10.31474/2077-6780-2018-2-11-15](https://doi.org/10.31474/2077-6780-2018-2-11-15)

О.В. ЗОЛОТАРЬОВА²

канд. пед. наук, доц.

ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»,
м. Покровськ

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ОБДАРОВАНИХ УЧНІВ В ІЗРАЇЛІ

В роботі досліджується актуальна проблема сучасної педагогіки – навчання і виховання обдарованих учнів. Розглядаються головні теоретичні положення провідних ізраїльських науковців щодо надання педагогічної підтримки обдарованим учням, а також можливість їх подальшого використання в українській педагогіці. Проаналізовано наступні педагогічні концепції та теорії ізраїльських науковців щодо педагогічної підтримки обдарованості: творчої особистості (Е. Ландау), психологічних основ обдарованості (Х. Девід), розвитку педагогічної творчості вчителя та професійного становлення педагога (Х. Відергор, Х. Девід, Б. Ейлем). Розглянуто роль Ізраїлю, як країни-члена Всесвітньої ради обдарованих дітей.

Ключові слова: *Ізраїль, теоретичні засади педагогічної підтримки, обдаровані діти, педагогічна підтримка, розвиток обдарованих учнів.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Сучасна українська педагогіка останнім часом все частіше звертається до досвіду інших країн з питань вирішення як загальних, так і специфічних проблем. Однією з актуальних проблем сьогодення є теоретичне обґрунтування шляхів надання педагогічної підтримки обдарованим учням. У зв'язку з цим, доречно вивчати досвід країн, де здійснення такої підтримки відбувається на високому науково-педагогічному рівні.

Однією з країн, чий педагогічний досвід може бути важливим джерелом професійних знань, є держава Ізраїль. Проте, аналіз наукових праць, що досліджують проблеми теоретичного обґрунтування надання педагогічної підтримки обдарованим учням в Ізраїлі, показав відсутність достатньої кількості вітчизняних робіт за даною темою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Вивченням ізраїльського педагогічного досвіду

займаються такі вітчизняні науковці як А. Василюк, В. Громовий, М. Дреєрман, М. Міленіна, А. Милянник, Л. Романюк, Т. Семченко та ін.

Ізраїльську практику роботи з обдарованими учнями досліджують у своїх роботах такі зарубіжні науковці як Дж. Фрімен (J. Freeman), Дж. Гіорі (J. G. Gyori), Р. Мілгрем (M. Milgram), А. Пассоу (A. Passow) та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Теоретичні положення ізраїльської педагогіки щодо педагогічної підтримки обдарованих учнів є недостатньо вивченими українськими педагогами, тому потребують відповідних наукових досліджень.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз теоретичних положень ізраїльських науковців щодо педагогічної підтримки обдарованих учнів для їх можливого використання в українській педагогіці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз науково-педагогічної літератури показав, що різні аспекти надання педагогічної підтримки обдарованим учням досліджують у своїх роботах такі ізраїльські науковці як: Д. Бітан (Dan Bitan), Б. Бург (Blanca Burg), Х. Відергор (Hava Vidergor), Х. Девід (Hanna David), П. Зелтсер (Pnina Zeltser), Р. Зорман (Rachel Zorman), Е. Ландау (Erika Landau), Б. Нево (Baruch Nevo), Ш. Речмел (Shlomit Rachmel), Ш. Роузмерін (Shoshana Rosemarin), Б. Еїлем (Billie Eilam) та ін.

Аналіз теоретичних положень ізраїльських науковців щодо надання педагогічної підтримки обдарованим дітям показав, що вчені та педагоги Ізраїлю дотримуються наступних педагогічних концепцій та теорій педагогічної підтримки обдарованості: творчої особистості (Е. Ландау), психологічних основ обдарованості (Р. Ферштейн, Х. Девід, Б. Нево), виявлення, оцінювання та розвитку обдарованості (Х. Аріелі, Р. Зорман, Д. Нево, Ш. Роузмерін), розвитку педагогічної творчості вчителя та професійного становлення педагога (Х. Відергор, Х. Девід, Б. Еїлем) [1].

Історичний аналіз ізраїльських науково-педагогічних джерел показує, що необхідність окремо займатись розвитком обдарованих дітей було зазначено ще у Законі про державну освіту в Ізраїлі 1953 року та подальших поправках до нього, зокрема: «Розвивати особистість дитини, її творчі здібності та всілякі таланти до повного розкриття її потенціалу як людини, з метою забезпечення високої якості життя, сповненого сенсом» [2]. Визнання існування обдарованих дітей та необхідності надання їм спеціальних освітніх послуг підтримувалось не лише ізраїльськими педагогами, що сприяло створенню департаменту обдарованих учнів в Міністерстві освіти Ізраїлю у 1973 році, а й міжнародною спільнотою, що привело до створення у 1975 році Всесвітньої Ради обдарованих дітей. На чолі департаменту обдарованих учнів став ізраїльський педагог Д. Бітан (D. Bitan), згодом обраний першим Президентом Всесвітньої ради обдарованих дітей. Такі події, безперечно, і зумовили подальший стрімкий розвиток освіти обдарованих в Ізраїлі.

Всесвітня рада обдарованих дітей визначила необхідність регулярного проведення конференцій та видання постійного печатного органу організації, де науковці й педагоги з усього світу мають змогу обмінюватись теоретичними висновками та практичними досягненнями щодо виховання й освіти обдарованих дітей. До сьогодні матеріали конференцій та видання ради є найбільш важливим джерелом теоретичних знань та засобом обміну практичними здобутками освітян зі всього світу.

Напевно самим відомим ізраїльським спеціалістом щодо розвитку обдарованих дітей є психолог і педагог Е. Ландау. У своїх наукових роботах і відомих на весь світ книжках вона обґрунтовує необхідність створення особливого освітнього середовища для учнів з високими здібностями. Успіх роботи з такими дітьми вона бачить у тісній співпраці батьків, педагогів, психологів та спеціалістів. Важливим висновком Е. Ландау є те, що розумові здібності мають розвиватися лише паралельно з творчими. Творчість вона розглядає як засіб розвитку усіх інших здібностей дитини та поштовх до виявлення її талантів. У створеному науковцем навчальному закладі, Інституті молоді з розвитку мистецтва та науки, вона з колегами довела на практиці дієвість своїх положень. Таким чином, наукова концепція Е. Ландау полягає у

одночасному і цілеспрямованому всебічному розвитку дитини – її інтелектуальних, художніх та емоційних здібностей, що, у свою чергу, забезпечує її гармонійний розвиток. Разом з тим, саме розвиток творчих здібностей здатен актуалізувати і розвиток будь-яких інших здібностей дитини.

Ще одним положенням ізраїльської педагогіки обдарованих є обов'язковість створення спеціальних навчально-виховних та розвивальних програм. Такі програми дають можливість педагогам створювати особливе освітнє середовище, в якому найбільш ефективно і гармонійно розвиваються обдаровані діти. Спеціальні програми створюються для занять в окремих групах, для занять в окремих класах для обдарованих учнів у загальноосвітніх школах, у спеціалізованих навчальних закладах, у центрах збагачення, у вищих навчальних закладах тощо.

Ізраїльський педагог і науковець Х. Відергор (H. Vidergor) пропонує своє бачення надання педагогічної підтримки обдарованим учням. На її думку, суспільство і наука мають максимально забезпечувати потреби обдарованих учнів, створюючи спеціальне навчально-виховне середовище, а саме:

- Скласти спеціальні програми для загальноосвітньої школи, де дітей будуть вибирати з класів та навчати в маленьких групах, працюючи над цікавими проектами під наглядом спеціаліста по кілька годин на тиждень;

- Готувати спеціальні додаткові завдання і використовувати їх у звичайному класі з метою розширення знань обдарованих учнів;

- Пропонувати спеціальні курси у регіональних центрах розвитку, які обдаровані і талановиті діти відвідують раз на тиждень замість шкільних занять і де вивчають предмети, які не викладають у загальноосвітній школі;

- Пропонувати обдарованим учням прискорене вивчення певних предметів. Це дозволяє учнями з різних класів навчатися разом та поглиблювати знання з певного предмету;

- Здійснювати групування учнів відповідно до їх інтересів та здібностей в різновікові групи на певний період часу або на час роботи за певним проектом;

- Здійснювати прискорене навчання для високообдарованих емоційно скоростиглих учнів [4].

При цьому, доктор Х. Відергор зазначає, що деякі навчальні можливості можуть пропонуватися обдарованим дітям одночасно. Крім того, науковець вважає, що працювати з обдарованими учнями мають спеціально підготовані до такої роботи вчителі, оскільки вони постійно відчувають психологічне, розумове та емоційне напруження. З нею згодна інший ізраїльський науковець Х. Девід (H. David). В своїх роботах вона дослідила необхідні характеристики педагога і розробила список вимог, яким має відповідати вчитель, що працює з обдарованими учнями. Х. Девід виокремлює наступні вимоги, яким має відповідати вчитель обдарованих дітей: мати певні особистісні риси, професійні експертні та дидактичні здібності, знання з навчання обдарованих, адміністративні здібності [3]. Х. Відергор виокремлює десять складових педагогічного успіху в роботі з обдарованими учнями. Здійснення спеціальної підготовки вчителів сприяє більш ефективній роботі з обдарованими учнями і значно підвищує результати навчання й виховання дуже здібних дітей.

Обов'язковим ізраїльські науковці вважають розробку спеціальних навчальних та розвивальних програм. Програми розрізняються за напрямом обдарованості, метою і завданнями, тривалістю, цільовою аудиторією та місцем використання. Вони можуть бути розраховані на спеціальні класи для обдарованих учнів або на окремі групи школярів чи студентів, а використовуватися – у загальноосвітніх школах, у спеціалізованих навчальних закладах, у вищих навчальних закладах, у центрах збагачення та додаткового розвитку. Ізраїльські науковці Б. Нево (B. Nevo) та Ш. Речмел (Sh. Rachmel) наводять наступні аргументи на користь створення спеціальних програм для обдарованих учнів. Перший – необхідність допомагати обдарованим дітям збільшувати свій потенціал для їх власної

користі та заради вилучення таких дітей з невибагливого оточуючого середовища. Другий аргумент спрямований на отримання потенційної користі від обдарованих дітей для суспільства, яке в них інвестує [5; 243].

Що стосується виховання обдарованих дітей, то для найбільшого розкриття таланту і обдарувань ізраїльські педагоги вважають за необхідне дотримуватися принципу надання учню максимальної свободи. Лише за умов вільного розвитку та свободи вибору діти з високими здібностями можуть досягти найвищих результатів і максимально розкрити свій особистісний потенціал.

Висновки за результатами дослідження, перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Аналіз теоретичних праць ізраїльських науковців показав, що «метою педагогічної підтримки обдарованих учнів ізраїльські науковці й педагоги вважають максимальне розкриття індивідуальних здібностей та особистісний розвиток таких дітей» [1; 7]. Можливості досягнення даної мети обґрунтовано у численних теоретичних працях ізраїльських науковців. Серед таких можливостей виокремлюються наступні: створення спеціального навчально-розвивального середовища, розробка спеціальних навчально-виховних та розвивальних програм, забезпечення спеціальної підготовки вчителів та спеціалістів, що працюють з обдарованими учнями, постійний обмін науково-педагогічним досвідом як на державному, так і на міжнародному рівні та ін.

Дослідження дозволило уточнити розуміння педагогічної підтримки обдарованих учнів ізраїльськими науковцями як «комплексного систематизованого та цілісного процесу всебічної допомоги дітям з високими здібностями, що складається з їх виявлення та подальшого залучення до спеціально адаптованого навчально-виховного процесу та розвивального середовища, створення для них сприятливих психологічних та соціальних умов всебічного розвитку» [1; 7].

Теоретичні положення ізраїльських науковців щодо надання педагогічної підтримки обдарованим учням можуть бути використаними для подальшого обґрунтування шляхів надання такої підтримки обдарованим дітям в Україні. Отримані результати досліджень допоможуть розвитку вітчизняної педагогічної науки, вдосконаленню практики роботи з обдарованими учнями.

Список використаної літератури

1. Золотарьова О.В. Педагогічна підтримка обдарованих дітей в загальноосвітніх школах Ізраїлю : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук. : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Золотарьова Оксана Вікторівна ; Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. – Київ, 2017. – 20 с.
2. Министерство Просвещения Израиля [Электронный ресурс] : законы о системе просвещения. – Режим доступа : <http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Owl/Rusit/ChukimMediniyut>.
3. David H. The importance of teachers' attitude in nurturing and educating gifted children / H. David // Gifted and Talented International. – 2011. – № 26 (1/2). – P. 71-80.
4. Vidergor H. Interview for the 1st Gifted Awareness Week in Germany [Electronic resource] // The Global Center for Gifted and Talented. – Germany. – June 7, 2013. – Access mode : <http://www.gcgtc.com/services/projects/the1st-gifted-awareness-week-germany-2013/june7/interview-with-dr-hava-vidergor-israel/>.
5. Nevo B. Education of gifted children : a general roadmap and the case of Israel // B. Nevo, R. Leikin, A. Berman ; [eds.) B. Koichu] // Creativity in Mathematics and the Education of Gifted Students. – Sense Publishers, 2009. – P. 243-251.

Стаття надійшла до редакції 21.11.2018

O. Zolotaryova

Donetsk National Technical University (Pokrovsk)

Theoretical Foundations of Pedagogical Support of Gifted Students in Israel

The article deals with the important problem of modern pedagogy – nurturing of gifted students. To improve Ukrainian practice of work with the students having high abilities, it is important to study the scientific pedagogical experience of the most developed countries of the world. The State of Israel is one of the countries which have great experience in the field of gifted children development.

The purpose of the article is to analyze some theoretical foundations of Israeli scientists as for pedagogical support of gifted students. The analysis of theoretical foundations of Israeli scientists shows that they hold to the following pedagogical concepts and theories of pedagogical support of giftedness: creative personality (E. Landau), psychological foundations of personality (H. David, B. Nevo), identification, evaluation and development of giftedness (D. Nevo, Sh. Rosemarin, R. Zorman), development of pedagogical creativity of teachers and professional formation of a teacher (H. David, B. Eilam, H. Vidergor).

E. Landau states that it is very important to create special educational environment for the children with high abilities. She also thinks that it is necessary to develop creativity first of all because creativity allows developing other kinds of giftedness. Moreover, Landau is sure that the only way to reach success in the nurturing gifted children is for teachers, scientists, specialists and parents to work closely together. The other Israeli scientist H. Vidergor considers creating special educational programs to be the obligatory condition for nurturing gifted students. Such programs allow working with the gifted more effectively and bring better results. She also thinks that it is necessary to work with gifted children in separate groups, special classes or specialized schools. The goal of specialized educational institutions is to disclose the unique intellectual, creative and personal abilities of children and youth. H. David insists on giving special preparation for teachers who work with gifted children. She worked out the specific characteristics that a teacher of the gifted students should have. H. Vidergor also distinguishes the ten components of pedagogical success.

So, theoretical foundations of Israeli scientists as for pedagogical support of gifted students will help to expand the understanding of the problem and to enrich the Ukrainian pedagogical knowledge about gifted children education.

Keywords: *Israel, theoretical foundations of pedagogical support, gifted children, education and nurturing of gifted students.*

УДК 37.013-056.45(477.52/.6) "19/20
doi: 10.31474/2077-6780-2018-2-15-21

М.М. КАБАНЕЦЬ³

канд. пед. наук, доц., завідувач кафедри мовної підготовки
ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»,
м. Покровськ

РОЛЬ ОБЛАСНИХ ІНСТИТУТІВ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ПІДТРИМЦІ ОБДАРОВАНИХ ШКОЛЯРІВ

Стаття висвітлює роль обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти у забезпеченні педагогічної підтримки обдарованих школярів. Розкрито основні напрямки роботи інститутів щодо розвитку обдарованості (підвищення професійної майстерності педагогів, семінари для керівників закладів освіти, організація та проведення Всеукраїнських предметних олімпіад, конкурси професійної майстерності, створення банку «Обдарованість», публікація видань, що висвітлюють досягнення обдарованих дітей та